

Currenda.

Venerabili Clero Diocæsano Salutem in Domino!

Nro. 1814. Dominica 4. Septembris in Ecclesia Metropolitana Leopoliensi consecratione Episcopali, die 21. Octobris, in festo Dedicacionis Ecclesiæ cathedralis in Sedem Episcopalem Premisliensem solemniter inthronizabitur.

Quosuper Venerabilem Clerum Diocesanum per præsentés, informando Eundem provocamus, ut singuli sacerdotes prædicto inthronizationis die in Missa post præscriptas orationes sumant collectam ex Anniversario Consecrationis Episcopi: „Deus omnium fidelium pastor et rector, qui famulum Tuum Adamum Ecclesiæ Premisliensi præcesse voluisti &c. &c. et una cum populo pro quam prosperrimo regimine novi Antistitis ardentés ad Deum Omnipotentem preces fundant, ad Ejusdem intentionem dicendo post Missam.

Módlmy się za Biskupa naszego Adama.

3 Ojcie nasz, 3 Zdrowaś Marya — 1 Chwała Ojcu i Synowi i t. d.

W. Spójrzj obrońco nasz Boże!

O. I wejrzyj na twarz Namazańca Twego!

W. Zhaw słuęę Twego nadzieję mającego w Tobie.

O. Strzeż go jako źrenicę oka i nie podawaj go na wolę nieprzyjaciół jego.

W. Poślij mu pomoc z miejsca Twego świętego.

O. A z Syonu racz go bronić.

W. Niechaj nic nie zyska na nim nieprzyjaciel.

O. A syu nieprawości niech nie przyda mu szkodzić.

W. Panie wysłuchaj modlitwy nasze.

O. A wołanie nasze niech przyjdzie do Ciebie.

Módlmy się:

Boże wszystkich wiernych pastérzu i rządzco, spojrzj miłosciwie na słuęę Twego Adama, któregoś nad kościołem Przemyskim przełożycić rządził, daj mu, prosimy Cię, słowem i przykładem podwładnym swoim tak przewodniczyć, ażeby z powierzóném sobie stadem do żywota przyszedł wiecznego. Przez Chrystusa Pana naszego, Amen.

Invitamus præterea peramanter Tit. DD. Canonicos, Decanos, Parochos, aliosque de Clero Sæculari ac regulari, quibus licuerit, ut ad hanc inthronizationis solemnitatem numerose compareant, nomine totius Diocæsis novo Antistiti fidelitatis ac subjectionis homagium præsturi.

Et quum Illustrissimus post solemnem Missam de facultate Apostolica plenarias indulgentias elargietur omnibus iis, qui susceptis s. Penitentię ac SS. Eucharistię Sacramentis pro S. Ecclesię incolunitate ac exaltatione, et pro Principum Christianorum concordia ac pace oraverint: ideo populus fidelis, præsertim in vicinis parochiis desuper edoceatur, et confessiones eorum, qui pro lucrandis indulgentiis ad dictam Solemnitatem in Ecclesia Cathedrali comparere poterunt ac voluerint, excipiantur, AARR. Sacerdotes quoque Premisliam advenientes s. confessionem peragant, ut indulgentias lucrari valeant.

Premisliæ die 29. Septembris 1860.

Nro. 986.

Excelsum c. r. Regimen Locumtenentiale Leopoliense dtdo. 6. Maji a. c. Nr. 19834 communicavit Nobis sequentia, quæ Venerabili Clero pro directione inserviant:

Von Seite des k. k. Finanz-Ministeriums ist unter dem 2. April 1860 Z. 13513 bekannt gegeben worden, daß in Zukunft die Auszahlung der Interessen von öffentlichen Obligationen, die ein Kirchengut bilden, und als solches vinkulirt sind, gegen Quittungen erfolgen werde, welche von dem Vorsteher der Kirche oder kirchlichen Freunde, zu deren freien oder belasteten Eigenthume solche Obligationen gehören, vorschriftsmäßig ausgestellt und mit dem Sigille der betreffenden Kirche oder Freunde bekräftiget sind.

Hievon wird das hochwürdigste Konfistorium im Grunde Erlasses des hohen k. k. Ministerium für Kultus und Unterricht vom 24. v. M. Z. 5607 zur Verständigung des Klerus mit dem Befügen in Kenntniß gesetzt, daß das k. k. Finanzministerium hiergegen bereits die entsprechenden Weisungen an die Kreis-Rassen erlassen habe.

Premisliæ die 31. Maji 1860.

Mia majj byc
twy na pro-
centa od obli-
gacyi na do-
brach kościel-
nych vinkulo-
wanych.

Nro. 1239. In sequelam provocationis Excelsi ces. reg. Regimini Locumentenialis ddo. 9. Junii 1860. Nr. 24885 commendatur Clero Curato, ut collectionem piarum oblationum pro incolis conflagrati pagi Makowa, ad praefecturam Cameralem Dobromilensem Spectantis, solerter promoveat, collectasque nefors quoties ad Praefectos c. r. Officiorum districtualium comportet.

Premislae die 24. Junii 1860.

Nro. 81.

pres. Populo fideli Dioeceseos Nostrae gratiosissimas Literas Sanctissimi Domini Nostri Papae Pii IX. paterni amoris ac singularis benevolentiae plenas, sub 2. Aprilis a. c. ad Nos datas, quibus ad oblatas Sibi occasione impiorum auum adversus s. Sedem Apostolicam et s. Petri patrimonium admissorum literas locumagiales ddo. 13. Januarii a. c. a Nobis et Vobis nomine quoque populi fidelis subscriptas, respondere dignatus est; quibusque exprimendo solatium et laetiam, quam in tantis Ecclesiae ac s. Sedis Apostolicae calamitatibus ingenua manifestatione Nostri erga Se et Sacram Sedem Apostolicam amoris et observantiae Nostrique doloris ac indignationis obsacriliga inimicorum Ecclesiae molimina percepit, et exhortando ad continuo fundendas ardentissimas preces pro s. Ecclesiae et Sedis Apostolicae incolunitate et glorioso triumpho, Nobis, cunctisque Clericis ac Laicis fidelibus Apostolicam Benedictionem gratiosissime impertitur.

Odywiedzi Ojca i, na adres w dniu 13. Stycznia r. b.

His amatissimis Beatissimi Papae verbis recreati et apostolica Benedictione obfructi, eo fortius persistamus in amore, fide ac observantia erga s. Sedem Apostolicam, et eo vehementius instemus orationibus pro Papa et s. Ecclesia Dei quo magis pericula augentur et propius procellae imminet.

Ab Ordinariatu rit. lat.

Premislae die 26. Junii 1860.

Pius Papa IX.

Venerabilis Frater, Salutem et Apostolicam Benedictionem. In summis Nostriis angustiis legimus Litteras a Te, Venerabilis Frater, atque ab isto Tuo Clero Populoque fideli die 13 proximi mensis Januarii ad Nos datas, ac verbis vix exprimere possumus, quantum solatium, quantumque laetiam ex earum lectione percepimus. Singularis enim Tua, ejusdemque Cleri et Populi erga Nos, et hanc Petri Cathedrae fides, amor et observantia undique in ipsis litteris spirat, atque omni ex parte se prodit acerbissimus Tuus et illorum dolor, luctus et indignatio ob iniquissimos ac sacrilegos prorsus ausus contra civilem Nostrum et hujus Apostolicae Sedis principatum, Beatique Petri patrimonium ab aliis hominibus admissa, qui catholicae Ecclesiae, eidemque Sedi omnino infensi et adversi jura omnia divina et humana violare et conculcare non reformidant. Gratissimi quidem Nobis fuerunt hujusmodi egregium cum Tui, tum istius Cleri populi que sensus amplissimis laudibus plane digni, ac vehementer optamus, ut id eisdem Tuis fidelibus Nostro nomine amatissimis verbis significas ac testeris. Perge vero una cum universo Tuo Clero et populo fideli reverentissimas diviti in misericordia Deo adhibere preces, ut Ecclesiam suam sanctam a tot tantisque calamitatibus eripiat, eamque a solis ortu usque ad occasum novis ac splendoribus in dies exornet et augeat triumphis, ac Nos adjuvet ac consoletur in omni tribulatione Nostra, utque omnipotenti sua virtute omnes Ecclesiae et hujus Apostolicae Sedis hostes ad veritatis, justitiae salutisque semitas reducere dignetur. Cuius autem, Venerabilis Frater optime noscas nefarium acerrimumque bellum, quo luctuosissimis hisce temporibus sanctissima nostra vexatur religio, idcirco nihil dubitamus, quin divino auxilio fretus pro eximia Tua pietate et episcopali zelo velis majore usque alacritate studioque ejusdem religionis causam strenue defendere, istorum fidelium incolunitati provide sapienterque prospicere, et constanter inimicorum hominum fraudes detegere, errores refellere ac tela retundere. Denique Tibi persuadeas velimus, praecipuum esse paterni Nostri in Te animi caritatem. Cujus quoque certissimum pignus accipe Apostolicam Benedictionem, quam ex imo corde profectam Tibi ipsi, Venerabilis Frater, cunctisque Clericis Laicisque fidelibus Tuae curae commissis peramanter impertiamur.

Datum Romae apud S. Petrum die 2. Aprilis Anno 1860. Pontificatus Nostri Anno Decimo-quarto.
PIUS PP. IX. m. p.

Nro.

1537.

Um mehrseitigen Zweifeln zu begegnen, welche die Gebührenbehandlung der bei der Realisirung von Stiftungen vorkommenden Eingaben und auszufertigenden Urkunden, beziehungsweise die Anwendung der Vorschriften der kaiserlichen Verordnung vom 9. Februar und 2. August 1850. (R. G. B. Nro. 50 und 329.) auf solche Eingaben und Urkunden betreffen, hat das h. k. k. Ministerium für Kultus und Unterricht auf Grund der anher gelangten Zuschrift des k. k. Finanz-Ministeriums vom 8. Juli 1860 Z. 37020 zur weiteren angemessenen Verständigung mit dem Erlasse vom 12. Juli 1860 Z. 10335 Nachstehendes bekannt gegeben.

Kidre podania i dokumenta przy legalach majz być na stemplu a kłóre bez stempla.

Gebührenfrei zu behandeln sind :

- a) der Stiftsbriefsentwurf,
- b) die Eingabe mit welcher die Kirchenvermögens-Verwaltung den Stiftsbriefsentwurf vorlegt,
- c) die Abschriften eines ausgefertigten Stiftsbriefes, welche zu Amtszwecken und von Amtswegen ausgefertigt werden müssen,
- d) die Eingaben, womit die unter c) erwähnten Abschriften und die ausgefertigten Original-Stiftsbriefe den Behörden von der Kirchenverwaltung vorgelegt werden. Die Gebührenbehandlung der Stiftungsurkunden selbst, ist durch die Tarifpost 96 der Gesetze vom 9. Februar und 2. August 1850 und die Näherbestimmun-

gen der Finanz-Ministerial-Verordnung vom 12. April 1860 (R. G. B. Nr. 93.) in nachstehender Weise geregelt:

1. Bei Stiftungen, welche durch Schenkungen unter Lebenden oder von Todeswegen, Vermächtnisse oder andere letztwillige Anordnungen unter ausdrücklicher Bedingung einer Gegenleistung begründet sind, z. B. bei Messenstiftungen ist der Stiftbrief der von dem gestifteten Werthe entfallenden Gebühr nach der Scala II. unterworfen, welche durch Stempelmarken, oder in so fern sie den Betrag von 20 fl. überschreitet, unmittelbar zu entrichten kommt.

2. In allen anderen Fällen, in denen durch eines der erwähnten Rechtsgeschäfte eine Stiftung errichtet oder vermehrt, jedoch eine Gegenleistung nicht ausdrücklich bedungen wird, ist die Prozentualgebühr zu entrichten.

Zu diesem Behufe sind Stiftungen dieser Art, wenn sie sich auf eine Verfügung unter Lebenden gründen, dem Gebührenbemessungsamte innerhalb acht Tagen nach erfolgter Genehmigung des Stiftbriefes anzugehen.

Stiftungen aber von Todeswegen, müssen in den Nachlassausweis aufgenommen werden, worauf sie zugleich mit dem übrigen Nachlasse der Gebührenbemessung unterzogen werden.

In den sub 2 erwähnten Fällen, unterliegt überdies jeder Original-Stiftbrief der fixen Stempelgebühr von 30 kr. D. W. nebst dem Kriegszufschlage von 6 kr. D. W. Anbei ist der Schlussabsatz der mit der bezogenen Finanz-Ministerial-Verordnung kundgemachten A. h. Entschliessung vom 15. März 1860 zu beachten, zu Folge dessen eine bloß mittelbare Ableitung einer Gegenleistung aus dem wohlthätigen oder gemeinnützigen Zwecke einer Gesellschaft oder anderen Anstalt, die mit dem Gegenstande der Schenkung oder letztwilligen Anordnung theilhaft wird, nicht geeignet ist, die Entrichtung der skalarmäßiger statt der Prozentualgebühr zu begründen.

Quæ Venerabili Clero Diocæsano in sequelam C. R. Locumtenentialis decreti ddo. 30. Julii a. c. N. 33244 et c. r. Regiminis Cracoviensis ddo. 18. Augusti a. c. N. 22790 pro notitia communicantur.

Premissæ die 20. Augusti 1860.

Nro.
1555.

Jam sæpius observavimus, proles parentum acatholicorum a sacerdotibus catholicis ritu catholico baptizatas, in rubrica religionis respectivi libri metricalis natorum baptizatorumque in subdivisione acatholica denotatas, atque hoc modo Confessioni acatholicæ fuisse adscriptas. Hunc actus ejusmodi inscribendi modum non concordare cum regulis fidei catholicæ facile perspicitur ab omnibus, qui meminerint, in ecclesia Christi pro singulis et omnibus unum tantum esse baptismi Sacramentum, neque liberum sacerdoti catholico relinqui, prolem a se in fide catholica ritu catholico baptizatum, alicui sectæ acatholicæ per istam in respectiva rubrica denotationem adscribere, ipso illo casu non excepto, si prolem parentum acatholicorum sine sacris ceremoniis ex aqua tantum — prout dici solet — baptizasset, quod aliquin ipsi nunquam licet nisi urgente prolis infirmitate.

Nobis quidem bene notum est, in libris metricalibus natorum baptizatorumque Rubricam Religionis bipartiri in titulum catholica et acatholica, atque hæc divisio tunc fuit necessaria, quando acatholicorum pastores in conscribendis actibus ministerialibus ratione suorum parochianorum acatholicorum inspectioni et invigilationi parochorum catholicorum, in quorum ambitu degebant, erant subditi, et obligabantur ad exhibendos ipsis ex suis metricalibus libris Extractus, qui in libros metriceales respectivæ parochiæ catholicæ erant chronologicè inscribendi.

Quæ autem illorum obligatio modo non amplius existit.

Itaque ad amovendam præmemoratam baptizatas proles parentum acatholicorum inscribendi difformitatem, ex inadvertentia et consuetudine exortam, tum ad statuendam regulam sepeliendi tales proles, Si decesserint, pro directione Venerabilis Cleri Curati Nostræ Diocæsese sequentia disponimus:

1. ut proles ex parentibus acatholicis progenita, quæ ad Ecclesiam catholicam baptizanda delata est, toto ritu catholico baptizetur, neque Ceremoniæ baptismi omittantur, licet id parentes aut propinquii prolis peterent.

2. ut proles ista catholico ritu baptizata in rubrica religionis in subdivisione catholica designetur, si hæc modo superflua divisio in libro metricali adhuc inveniatur. — Parentum ejus vero Confessio in rubrica respectiva sub titulo pater et mater annotetur. Ita fiet, ut, si proles ista posterius in Confessione acatholica a suis parentibus educata fuerit, facile cognoscatur, quare acatholicæ confessioni adhaereat; si autem talis persona ad sinum Ecclesiæ catholicæ redire vellet, catholico Sacerdoti eam suscepturo liquidum sit, non esse necessarium sacras baptismi Ceremonias ritu catholico super ea suppleri, prout Rituale Romanum simulque diocæsanum in rubricis suis præscribit.

3. ut proles talis ritu catholico baptizati, si in professione catholica educaretur, aut a juventute sua Religionem catholicam sequeretur, per omnia et in omnibus pro persona catholica et qua nativa parochiana habeatur, et qua talis tractetur.

4. ut proles parentum acatholicorum ritu catholico baptizata, si ante annos discretionis id est ante 7um aetatis suæ annum et vivis discesserit, sine ullo scrupulo a parcho vel alio curato catholico, ritum catholico, sepeliatur, nisi forte acatholici ejus parentes id non permitterent. Idem intelligendum et observandum erit etiam ratione parvulorum a pastoribus acatholicis baptizatorum, si parentes eorum acatholici sepulturam ipsorum a curato catholico secundum ritum catholicum expeterent.

Premissæ die 16. Augusti 1860.

Nro.
1653.

Altum c. r. Regimen Locumtenentiale Leopoliense ddo. 26. Augusti 1860. Nr. 5254/præs. communicavit nobis sequentia:

Sprawy serwi-
tulowe oddajd
do c. k. na-
miestnictwa
prosząc o oddanie
dotychczas na a-
dresie
Angelegen-
heiten de
Grundent-
lastungs-
Fondes.

Skladka na u-
sunt:
nieuczestniczo-
nych chrześcijan
z Libanu.

Skladka na
gminy w
Strzyskim ob-
wodzie z po-
wodów ulowio-
wionych z 20-
stajace.

In Folge Erlasses des Herrn Ministers des Innern vom 27. Juni l. J. Nr. 17912/1624 werben mit 31. August l. J. die k. k. Grundlasten-Abföhrungs- und Regulirungs-Landes-Kommission und Grundentlastungs-Fonds-Direktion für das Lemberger Verwaltungsgebiet als selbstständige Behörden aufgelassen, und es übergehen die Geschäfte dieser Behörden an die k. k. Statthalterei in Lemberg.

Hievon setzt das Statthalterei-Präsidium das hochwürbige Konsistorium mit dem Ersuchen in die Kenntniß, die unterstehenden Pfarrämter und geistlichen Korporationen anzuweisen zu wollen, Korrespondenzen welche die Geschäfte des Grundentlastungs-Fonds betreffen, mit den Worten: „in Angelegenheiten des Grundentlastungs-Fonds“ auf dem Exhibite zu bezeichnen.

Quae Venerabili Clero Diocesano pro notitia et directione inserviant.

Premisliæ die 11. Septembris 1860.

Nro. 1633. Rescripto Excelsi c. r. Praesidii Locumtenentialis Leopoliensis ddo. 22. Augusti 1860 N. 5150/praes. aequae ac c. r. Praesidii Regiminis Cracoviensis ddo. eodem N. 2373/praes. sequentia horsum significata sunt:

Seine Excellenz der Herr Minister des Innern hat laut Erlasses vom 16. l. M. J. 24638/1499 über Einschreiten des Moses Makhat, Generalvikars, und Philipp Nemmer, Sekretärs des griech. kath. mährisch-schlesischen Bischofs von Zahle Blasius Schahiat, denselben unter Einem zu gestatten befunden, sich behufs einer Sammlung milder Beiträge für die anlässlich der letzten beklagenswerthen Vorgänge in Syrien verunglückten Christen des Libanon an solche einzelne Personen, Familien oder Häuser, der bedeutenderen Städte und Marktflecken des unterstehenden Verwaltungsgebietes zu wenden, bei denen Geneigtheit zur Förderung dieses menschenfreundlichen Zweckes vorausgesetzt werden kann.

Der Herr Minister findet jedoch zugleich diese Sammlungs-Bewilligung auf die Dauer bis letzten März 1861 zu beschränken.

Innotuit Vobis, Venerabiles Fratres! jam ephemeridum via, quantas calamitates funestas Christiani in montibus Libanon non pridem perpressi sunt et hucdum patiuntur. Milleni crudeliter trucidati, templa et domus succensae ac devastatae, omnis eorum substantia direpta vel igne deleta, milleni, imo centum milleni orphani et viduae sine pane et legumento oberrant miseri, lamentabilem pro solatio vocem extollentes.

Sane tanta calamitas neminem indifferentem relinquere potest, imo quemlibet ad ferendum pro posse levamen excitare debet; quapropter non dubitamus, Venerabilem Clerum praedictam collectam verbo et exemplo pro viribus promoturum esse.

Premisliæ die 1. Octobris 1860.

Nro. 1778. Excelsum c. r. Locumtenentiale Regimen ddo. 8. Septembris 1860 Nr. 40014 communicavit nobis sequentia:

Man findet für die im Monate Juli d. J. durch Elementarschäden hart getroffenen, dem größtentheils Nothstande preisgegebenen Gemeinden Niagryn, Engelsberg, Mazynówka, Loliń und Illeminia Strzyżewice ein milde Sammlung zu bewilligen, und das hochwürbige Konsistorium aufzufordern, die unterstehende Geistlichkeit zur thätigsten Förderung der unter Einem auch mittelst der k. k. Kreisbehörden eingeleiteten milden Sammlung anzuzweisen.

Die gesammelten Beträge wollen an die betreffende Sammlungs-Kasse abgeführt werden.

Quae Venerabili Clero Diocesano eo fine communicantur, ut faciendas hunc in finem collectas pro posse adjuvet.

Premisliæ die 27. Septembris 1860.

E Consistorio Episcopali r. l.

Joseph Hoppe,

Præp. Eccl. Cath. Vic. Gen.

Adalbertus Harmata,

Cancellarius.

Currenda.

Venerabili Clero Diœcesano Salutem in Domino!

Recepistis jam, Venerabiles Fratres! Literas Illustrissimi ac Reverendissimi Domini Archipræsulis Francisci Xaverii Equitis de **Wierzchleyski**, nostri hucusque dilectissimi Antistitis, sub 30. Augusti a. c. datas, quibus ad occupandam Sedem Metropolitanam jamjam discessurus, Nobis et Vobis, totique Diœcesi, quam per quatuordecem annos vigilantissime et amantissime rexerat, valedicit. Et tristitia implevit cor omnium Nostrum de optimi Præsulis amissione.

Sed ecce! adest et solatium. Non relinquitur Diœcesis viduata, nam in persona Illustrissimi ac Reverendissimi Domini Adami Equitis de **Jasiński**, viri eximie fidei ac pietatis, cæterarumque virtutum ornamentis conspicui, novum accepimus Pontificem, qui productis hujati Capitulo Cathedrali Ellectionis Suæ Apostolicis Bullis regimen Diœceseos sub hodierno suscepit.

Quoniam autem in præsentī impeditur, quominus Ipse in propria persona regimen hocce exercent: ideo Literis ddo 23. Augusti a. c. Me Suum Vicarium Generalem constituere ac deputare dignatus est, dando et concedendo mihi copiam et mandatum, ea omnia faciendi, gerendi et exercendi, quæ ad jurisdictionem Ordinarii de jure et consuetudine pertinent, et Vicario Generali delegari solent.

Ut porro potestas hæc vicaria eo plenior esset, et uberior exinde in salutem Christi fidelium fructus redundaret, Facultates quoque tum a Sacra Pœnitentiaria pro foro conscientie, tum a Sacra Congregatione de propaganda fide sibi communicatas, Mihi subdelegare dignabatur.

Quosuper Venerabilem Clerum Diœcesanum hisce edocendo, Autoritate ab Illustrissimo ac Reverendissimo Domino Loci Ordinario moderno Mihi delegata, jurisdic-

tionem et facultates a discedente Illustrissimo ac Reverendissimo Domino Archipræsule concessas confirmo universas, donec terminus præfixus lapsus non fuerit, aut modernus Loci Ordinarius eas revocandas non censuerit. Quoad casus conscientiarum Sedi Ordinariæ reservatos nihil innovatur.

In omnibus porro negotiis Ecclesiasticis Venerabiles Clerus sicut hucusque ad Consistorium Episcopale recurret, in casibus conscientiarum vero Literas suas sub consuetis cautionibus ad meam personam sive ad Præsidentem Consistorii diriget.

Hæcce Venerabili Clero patefaciendo Electum Illustrissimum ac Reverendissimum Antistitem nostrum, cujus consecrationis et inthronisationis dies serius notificabitur, sicut et Me Ipsum imbecillitatis meæ optime conscius, piis precibus Vestris enixe commendo.

Premislæ die 31. Augusti 1860.

Josephus Hoppe,

Prep. Eccl. cath. Premisl. Vicarius Generalis.

Adalbertus Harmata,

Cancellarius.

FRANCISZEK KSAWERY

WIERZCHLEYSKI,

Z BOŻEJ I STOLICY APOSTOLSKIEJ ŁASKI

ARCYBISKUP LWOWSKI

OBRZ. ŁAC.

Wielebnemu Duchowieństwu świeckiemu i zakonnemu, i wszystkim wiernym Dyecezyi Przemyskiej obrz. łac. Zdrowie i błogostawieństwo w Panu!

Najmilsi Bracia!

W przeciągu lat czternastu przy różnych sposobnościach do Was przemawiałem, to nauki i upomnienia pasterskie przesyłając, to rad i pociech duchownych udzielając, to łaski od Ojca świętego nadane oznajmując. Dzisiaj nie w tym, jak dotąd, zamiarze głos mój pasterski do was podnoszę, ale końcem pożegnania i poruczenia Was opiece i łasce najwyższego dusz naszych Pastérza Pana naszego Jezusa Chrystusa. Albowiem za zrządzeniem niezmiernego w miłosierdziu swoim Boga, Najmiłociwszy Césarz nasz i Pan **Franciszek Józef I.** z szczególnej łaski swojej 6. Grudnia 1859 mianować mnie raczył Arcybiskupem Lwowskim: a wybór ten césarski, Jego świątobliwość szczęśliwie nam panujący Papiész **Pius IX.** na konsystorzu Rzymskim dnia 23. Marca r. b. powagą apostolską łaskawie potwierdzić i pallusz arcybiskupi przesłać mi raczył, uwolniwszy mnie wprzódy od związków, które mnie dotąd z Dyecezyją Przemyską, jako jój Biskupem, łączyły.

Nie mojato zasługa, ale miłosierdzie boże wyniosło mnie na ten najwyższy szczebel hierarchii w kraju naszym, boć wszelka zasługa nasza darem jest bożym „który w nas *sprawuje chcenie i wykonanie (dobrego) wedle woli swojej, a) aby się żadne ciało*

„przed oczyma jego nie chlubiło.“ b) A to, co na nas ludzie widzą dobrego, jeżeli nie z łaski bożej, lecz z przyrodzonej siły naszej pochodzi, o jakże mdłe jest i niedoskonałe w uczynkach najświętszego i najsprawiedliwszego Boga, „przed którym — jak mówi prorok — wszystkie sprawiedliwości nasze poczytane są jako szmat niewiasty, słabość swoją cierpiąc.“ c) Miłosierdzio boże lituje się nad krewkowścią ludzką, i daje nam czasu pokuty, a pragnąc wszystkich zbawić, jednych dobrodziejstw do miłości swojej i wytrwania w dobrem pociąga, drugich utrapieniem i dolegliwościami do upamiętania przywodzi, lub upadku broni. „Wszystkie drogi Pańskie — śpiewa Psalmista — miłosierdzie i prawda, szukającym testamentu jego i świadectw jego.“ d) Miłosierdzie chroni grzesznika od rozpacz, obiecując nadzieję odpuszczenia, jeżeli się nawróci: prawda chroni go od zbytniego w dobroci bożej ufania, opowiadając nieubłaganą sprawiedliwość bożą, jeżeli w grzechu trwać będzie. Miłosierdzie zachęca do dobrego, wskazując na wieniec chwały, zgotowany od Ojca przed założeniem świata dla tych, co go miłują w synie jego: prawda odstrasza od grzechu, grożąc wiecznym ogniem tym, co albo w jednorodzonego Syna bożego wierzyć nie chcą, albo wierząc owoców wiary, to jest, dobrych uczynków w sobie nie mają. Miłosierdzie uczy miłować nieskończoną dobroć Ojca, prawda nakazuje bać się wszechmocnej sprawiedliwości sędziego. Na miłosierdziu i prawdzie zasadzają się najmędrsze rządy Opatrzności bożej, zawsze i wszędzie święte i sprawiedliwe, wszędzie i zawsze łaskawe i miłosierne, chociaż ich płytki rozum ludzki doścignąć nie może.

I jam sądził, iż między Wami, Najmilsi Bracia! głowę moją na wieczny spoczynek położę: a oto Bóg inaczej ze mną rozrządził! Poddaję się najświętszej woli Jego z pokorą, bo wiem, iż wszystko jest dobre, co Bóg robi, a iż Opatrzność Jego nie myli się i mylić się nie może w rozrządzeniu swoim, ale krokami naszymi tak kieruje, abyśmy na drodze wolą Jego wskazanej postępując, wieczne sprawowali i znaleźli zbawienie tak dla siebie, jako i dla tych wszystkich, których dusze troskliwości naszej Chrystus powierzył. Gdy atoli wspomnę na upomnienie Pana Chrystusowe: „Od każdego, któremu wiele dano, wiele żądać będą, a któremu wiele zlécono, więcéj chcieć będą od niego“ e) lękam się ciężkiego sądu Pańskiego, który mnie czeka. A gdy rozpamiętywam inne słowo Pańskie: „Wy jesteście sól ziemi, a jeżeli sól zwietrzeje, czém solonu będzie? na nic się więcéj nie zgodzi, jeno aby była precz wyrzucona i podeptana od ludzi“ f) boje się, abym innych do królestwa bożego przyprawiając, sam smaku miłości bożej w sobie nie utracił, a nie obrócił się w sól zwietrzałą, którą Pan ze spizarni swojej wyrzuca, a domownicy z pogardą depczą. Lecz ufam w nieskończoném miłosierdziu Pana naszego Jezusa Chrystusa, iż naznaczając mi wyższe w kościele swoim stanowisko i obszerniejszą do uprawy rolę, doda mi z swéj łaski do rządów mądrości, a do pracy sił i ochoty, „abym się stał naczyniem ku uczciwości poświęconém i użyteczném Panu, zgotowaném na wszelką dobrą sprawę.“ g)

Nie taję się z tém, Najmilsi Bracia i Synowie moi! iż mi przykro rozstawać się z wami. Już samo nawyknienie przywiązuje człowieka do ludzi i miejsca, a nawet niemych rzeczy, a rozstanie się z nimi niejakim smutkiem i żałością serce jego napełnia. A jażbym

b) I. Kor. I, 29. c) Izai. LXIV. 6. d) Ps. XXIV. 10. e) Łuk. XII. 48. f) Mat V 13. g) II. Tim. II, 21.

Was obojętnie opuszczając miał, którychem zbawienie przez tyle lat sprawując, gorąco Chrystusie miłował, i od których, zwłaszcza od współpracowników moich, posłuszeństwa uczynku, przychylności i przywiązania synowskiego doznawałem? Atoli smutek rozłączenia się z Wami koi ta myśl, iż nas wzajemnie łączyć nie przestanie w Chrystusie wiara, miłość i modlitwa: koi i ta uwaga, iż nie zostawacie sierotami, gdyż pobożny nasz Monarcha, troskliwości o Wasze dobro duchowne, obrał następcą moim męża pełnego wiary, gorącego w modlitwie i miłości, w osobie J. W. Najprzewielebniejszego Jegomości Księdza **Adama Jasińskiego**, który jako Biskup od Stolicy Świętej Apostolskiej posłany, Was w Duchu Świętym paść będzie. Nim on Was powita, ja na podobieństwo ojca, co przy odjeździe swym dziatkom różne rady i przestrogi daje, gromadzę Was w duchu około siebie, a żegnając się z wami, odzywam się do Was:

Synaczkowie moi! stójcie mocno w wierze, bez której niepodobna Bogu się podobać, ani królestwa bożego posiadać. Wiarę miejcie za najdroższy skarb, za perłę bożą, nie dopuście, aby ją kiedy rozumowania i powątpiewania bezbożnych podkopać i osłabić miały. Na wierze budujcie Wasze zbawienie, zasadzajcie waszą nadzieję. Z wiary bierzcie oświecenie dla Waszego rozumu, i pociechę dla Waszego serca.

Ta zaś prawdziwa jest wiara, która się przechowuje w świętym rzymskim, katolickim i apostolskim kościele, z którym samym Chrystus zostaje po wszystkie dni aż do skończenia świata, w którym samym wiecznie mieszka prawda i łaska boża, bo wiecznie mieszka Duch Święty, nauczyciel prawdy i sprawca łaski: gdzie ciągle Piotr z Apostołami w prawowitych następcach, w Papięzu Rzymskim i Biskupach katolickich, do wierzących przemawia, i dary boże rozdaje, i niebo otwiera. Wiercie, co kościół Święty naucza: czynicie, co nakazuje: odrzucajcie, co potępia: izbyście posłusznymi będąc dziećmi matki kościoła, godnymi się stali dziedzictwa synów bożych, których imię i dostojność nosicie.

Ale dziedzictwo synów bożych w niebie ci tylko biorą, co wierząc w Syna Bożego wolę Ojcowską wypełniają, przykazań jego strzegą, w dobre uczynki się bogacą, grzechu się chronią, namiętności swoje na wodzy trzymają i pod zakon boży zniewalają. Wiara bez zachowania przykazań bożych, bez dobrych uczynków nikogo dorosłego nie zbawia, bo wyraźnie naucza Jakób Ś.: „*Wiara, jeźliby nie miała uczynków, martwa jest sama w sobie. A chcesz wiedzieć o człowiecze próżny! iż wiara bez uczynków martwa jest? Abraham ojciec nasz iżali nie z uczynków usprawiedliwiony jest, ofiarowawszy Izaaka syna swego na ołtarzu? widzisz, iż wiara spólnie robiła z uczynkami jego, a z uczynków wiara się wykonała?*“ h) Wiara jest początkiem usprawiedliwienia naszego, które się miłością dokonywa; jest fundamentem, na którym dalej za pomocą łaski bożej kościół boży w nas budować mamy, pilnie zachowując przykazania i ciągle dobrych uczynków przyczyniając. I dla tego Apostoł Ś. Paweł zowie nas „*budowaniem bożem*“ i) a Ś. Apostoł Piotr upomina: „*Jako żywe kamienie na Chrystusie się budujcie, dom duchowny, kapłaństwo święte, ku ofiarowaniu duchownych ofiar, przyjemnych Bogu przez Jezusa Chrystusa.*“ k) Kogo nie ożywia i nie łączy z Chrystusem miłość boża, izby się stał ka-

mieniem żywym w kościele Jego; kto się nie bogaci w enoty i dobre uczynki, iżby w sercu swoim z nich dom Bogu postawił; kto nie umartwia i nie krzyżuje w sobie nałogów i pożądlivości swoich, iżby z nich ofiarę serca Panu Bogu przyniósł, ten się nie może podobać Bogu, i odrzucony będzie z tymi, co nie wierzą Ewangelii, bo Pan Jezus sam jej wiarę z uczynków dobrych ogołocoonej, nie przyjmuje i nie nadgradza, mówiąc: „*Nie każdy, który mi mówi: Panie! Panie! wnijdzie do królestwa niebieskiego, ale który czyni wolę Ojca mego, który jest w niebiesiech, ten wnijdzie do Królestwa niebieskiego*“ l) a na innym miejscu powiada: „*Jam jest winna macica prawdziwa, a Ojciec mój jest oraczem*“ „*Wszelką latorośl we mnie nie przynoszącą owocu, odetnie ją*.“ ł) Bóg bowiem daje nam niebo i jako dar, i jako zapłatę. Jako dar, jest szczerą łaską: jako zapłata, jest i wysługą naszą. O dar mamy prosić, na zapłatę mamy pracować. Bez pracy nie dają zapłatę. Chcecie Bracia być w niebie? pracujcież na niebo. Przedewszystkiem obowiązki waszego stanu i powołania gorliwie i sumiennie wypełniajcie, bo to najwięcej ułatwia drogę do nieba. Bądźcie trzyźwemi i czystemi, bo czystość miejsce gotuje w sercu dla Ducha Świętego i wiedzie do oglądania Boga. Chronicie się próżnowania, bo — wedle mędrca Pańskiego „*próbnowanie wielkiej złości nauczyło*.“ m) Idąc za przestrożą Ś. Tobiasza „*po wszystkie dni żywota waszego miejcie na pamięci Boga, a strzeżcie się, abyście na grzech (nawet myślą) nigdy nie przyzwolili*.“ n) Pysze nie dajcie miejsca w umyśle Waszym, bo z niej początek bierze wszelki grzech: ale nie ufając swym siłom i nie wynosząc się nad drugich, upokarzajcie się przed Bogiem, a wywyższy Was „*bo Bóg się pysznym sprzeciwia a pokornym łaski daje*.“ o) Co Wam niemiło, nie czynicie drugiemu; nie podchodźcie, nie oszukujcie, nie krzywdźcie nikogo, bo krzywda ludzka o pomstę do Boga woła. Owszem miłujcie bliźnich, jak siebie samych, a jako możecie, bądźcie miłośni, abyście i Wy miłosierdzia dostąpili. Przebaczajcie i darujcie krzywdę Wam wyrządzoną, ale darujcie z serca, iżbyście jej więcej nie pamiętali; a wtedy i Wam Bóg grzechy Wasze daruje i na nie więcej nie wspomni. Bądźcie posłusznymi i wiernymi dla naszego Césarza, i uległymi dla władz od niego postanowionych, a nie dajcie się nigdy uwieść podszeptom złych ludzi, którzyby Was do nieposłuszeństwa lub buntu namawiali, gdyż naucza Apostoł Święty „*iż wszelka dusza ma być poddana wyższym zwierzchnościom. Albowiem nie ma zwierzchności jeno od Boga, a które są, od Boga są postanowione. Przeto kto się sprzeciwia zwierzchności, sprzeciwia się postanowieniu bożemu. A którzy się sprzeciwiają, ci potępienia sobie nabywają*.“ p)

A wszystko, co czynicie dobrego, czyńcie z miłości Pana Boga, którego całym sercem miłować mamy, bo on nas wprzódy umiłował, i Syna swego jednorodzonego za nas na śmierć wydał. Miłujmy jeno szczerze Pana Boga, a doznamy na sobie, o czem Pan Jezus upewnia, „*iż jarzmo jego jest wdzięczne, a brzemie jego lekkie*.“ r) Jeżeli Pana Boga z całego serca umiłowujemy, z troskliwością unikać będziemy, co go obraża, i z ochotą podejmować, co mu się podoba, i cierpliwie znosić, co na nas zsyła. Miłość ustrzeże nas od upadku, i uzbroi w męstwo, i doda cierpliwości, i zrodzi w nas poświęcenie, które-

l) Mat. VII, 21. ł) Jan XV, 1 — 2. m) Ekkli. XXXIII, 29. n) IV, 6. o) Jak IV, 6. p) Rzym XIII, 1 — 5.
r) Mat. XI, 30.

go nie znają dusze zimne i poziome. A poświęcenia i ofiar żąda od nas Pan Jezus, bo powiedział: „*Królestwo niebieskie gwałt cierpi, a gwałtownicy porywają je.*“ s) To nie-mała praca: zaprzecić samego siebie, martwić swe ciało, odmawiać sobie rozkoszy, wygod i wczasów: ale miłującemu nic nie masz trudnego, a „*wszystko możemy w tym, który nas umacnia — Chrystusie.*“ t) On słabe siły nasze łaską swoją wspierać obiecuje, ale chce, abyśmy go o nią prosili, wołając do nas: „*Proście, a będzie wam dano, szukajcie, a znajdziecie: kołaczcie, a będzie wam otworzono.*“ u) Kto nie prosi, ten nie otrzyma do-brego ducha od Ojca, a jako wedle ducha bożego będzie mógł działać i sprawować zba-wienie swoje? Modlitwa jest węzłem między Bogiem a nami; jest ową drabiną Jakóbową, po której aniołowie wstępują do nieba z naszymi prozbami, i zchodzą na ziemię z bożemi darami. Modlitwa jest objawem naszej wiary i nadziei, potrzebą dla serca miłującego, chle-bem dla ducha naszego. Bez niej omdlewa dusza nasza, i więdnije jak kwiatek bez rosy, i usycha jak ziemia bez deszczu. I dla tego Was upominam z Apostołem: „*Módlcie się bez ustanku.*“ w)

A co do wszystkich mówię, Wam szczególnież załęczam, Bracia Kapłani! bo Wy być macie mężami modlitwy i więcej i goręcej, — niż pospolici Chrześcijanie — modlić się powinniście, bo sprawujecie poselstwo do ludu bożego. Nie za siebie tylko, ale i za tych, których zbawienie Chrystus Wam powierzył, modlić Wam się należy, aby Wasze nauki przyjęły się w ich sercu, Wasze upomnienia odmianę obyczajów sprowadziły, a Wasza pobożność ich zbudowała. Nie przestawajcie na odmawianiu samych paciérzy kapłańskich — których pod ciężkim grzechem bez ważnej przyczyny opuścić się nie godzi — ale prócz nich gorąco i częściej na dzień się módlcie, o ile Wam zatrudnienia parafialne pozwolą, bo na-uczanie, modlitwa i ofiara są właściwem Kapłanów Pana Chrystusowych zatrudnieniem, jak mówią ŚŚ. Apostołowie: „*Upatrzcie mężów... którebyśmy przedłożyli nad tą sprawą (o-patrywania wdów i ubogich.) A my modlitwy i usługowania słowa pilnować będzie-my.*“ x) Z modlitwą łączcie codzienne czytanie pisma świętego, i innych pobożnych i pożyte-cznych ksiązek, zwłaszcza teologicznych, abyście się z nich sami pouczyli, czego drugich nauczać macie, bo napisano: „*Wargi kapłańskie będą strzedz umiejętności, i zakonu py-tać będą z ust jego; ponieważ aniołem Pana zastępów jest.*“ y) I Apostoł upomina uc-znia swego: „*pilnuj czytania, upominania i nauki.*“ z) Codziennie odprawujcie rozmy-słania i rachunek sumienia, codziennie — jeżeli nie zajdzie przeszkoda kanoniczna — miejcie Mszę świętą, abyście z niej posiłek i ochłodę ku pracy duchownej brali. Ale ponieważ święte rzeczy świątobliwie sprawować należy, „*a ktokolwiek je i pije niegodnie, sąd so-bie je i pije, nie rozsądzając Ciała Pańskiego.*“ (od pospolitego pokarmu) aa): przeto często, a przynajmniej co czternaście dni spowiedź świętą odprawujcie, abyście czystym sercem do najświętszych tajemnic przystępując, miłosierdzie u tronu łaski znaleźli. Strzeż-cie się wszelkiego łakomstwa i chciwości, bo ta wielce drażni i odwraca serca owieczek od swoich pasterzy. „*Bądźcie przykładem wiernym w mowie, w obcowaniu, w miłości, w wierze, w czystości.*“ bb) Ś. Apostoł wielki nacisk kładzie na to słowo: *w czystości,*

s) tamże w 12. t) Fil. IV, 13. u) Mat. VI, 7. w) I. Tep. V, 17. x) Dzieje Ap. VI, 3—4. y) Mal. II, 7 z) I. Tim. II, 13. aa) I. Kor. XI, 29. bb) I. Tim. IV, 12.

bo ją jeszcze powtórnie w tymże samym liście uczniowi ukochanemu załęca, mówiąc: „*Salve meo siebie czystym zachowaj.*“ cc) Czystość to najśliczniejsza okrasa i wieniec żywota kapłańskiego. Jęj zapach wszystkim cnotom się udziela, w jęj cieniu wszystkie dojrzewają, żywości i rumieńca nabierają: bez nięj najszczytniejsze przymioty duszy więdniją i usychają, a zasługa gdzieindziej mozolnie uzbierana bez nięj marnieje i ginie. Kochajcie się w czystości, aby Duch Święty zamieszkał w ciele Waszém: wiedźcie żywot nienaganny, abyście nim budowali prawowiernych, a nie powiedziano Wam: Lekarzu! lecz samego siebie. „*Na Ciebie, pisze Ś. Hieronym do Nepocyana, wszystkie oczy zwrócone. Twój dom, twoje obcowanie wystawione jest jako zwierciadło, jest jako szkoła publicznej obyczajności: co ty czynisz, to kaźden sobie za godziwe poczytuje. Strzeź się coś czynić, coby sprawiedliwie ganić mogli, co ganić chcą, lub naśladować niemogli, co naśladować pragną.*“ dd) A stawając się wzorem dla wiernych, wzajemnie się miłujcie, wspomagajcie, ku dobremu upominajcie, we czci jeden drugiego uprzedzajcie, w gorliwości jeden drugiego przemagajcie, boć jednego Ojca Synami jesteście, jednemu Panu słuźycie, w jednęj winnicy pracujecie, i jednęj zapłaty czekacie, którą Bóg odda kaźdemu wedle pracy jego. —

Wy zaś Bracia zakonni i Siostry zakonne! którzyście dla miłości Pana Chrystusowej i zbawienia Waszego w murach się zamknęli klasztornych, nie załęczcie za światem, któreneście opuścili, „*bo świat wszystkim — wedle słów Ś. Apostoła Jana — we złém leży*“ ee) pełno na nim zasadzek, zdrad, obłudy, pokus, niebezpieczeństw. Dla więkšej doskonałości złożyliście dozgonne śluby posłuszeństwa, ubóstwa i czystości, dochowujcie święcie, coście obiecali, abyście znaleźieni byli wiernymi sługami. Ćwiczcie się przede wszystkim w pokorze i w posłuszeństwie, na którem cała karność zakonna spoczywa, a które jako bujna rola obfity plon rozmaitych cnót wydaje. Kochajcie się w ubóstwie w którym się ukochał Chrystus: ubodzy za ubogim chodźcie Chrystusem, pomnając, że nie Piotr ani Jan, ale Judasz sakwy za nim nosił z pieniędzmi. Czystość jako cudny kwiatek w Waszym duchownym ogródku pielęgnujcie, starannie przestrzegając, aby się żadnem nawet technieniem ust nieczystych nie splamił. Pilnujcie zawsze porządku, regułą przeznaczonego, a porządek nie od jednego uchybienia Was ochroni. A ponieważ wszystko macie spólne, i jednemu Panu pod tą samą regułą słuźycie, i wszyscy od niego za Waszą słuźbę zapłaty wyglądacie: wzajemnie się miłujcie i znoście. Wypędźcie z grona Waszego jędźkę niezgody i zazdrości, a spory, swary i stronnictwa niech nie mącą pokoju Waszēj duszy, boście dla pozyskania jego oderwali się od świata, i jesteście synami tego, któren powiedział: „*Pokój zostawuję wam, pokój mój daję wam: nie jako dawa świat, ja wam daję.*“ ff).

Nakoniec odzywam się i do Was Kandydaci do stanu duchownego! słowy Apostoła: „*Przypatrzcie się powołaniu waszemu*“ gg) Zostając w Seminaryum sposobicie się do tego, abyście kiedyś ludowi bożemu godnie i przystojnie opowiadać mogli wiarę Pana Chrystusową, tajemnic świętych udzielać, drogę do nieba ukazywać, przeszkody zbawienia usuwać, zasadzki nieprzyjaciół wykrywać, rady, pociechy i męstwa dodawać. Wielkie i tru-

ne zadanie, które nie mało nauki i pracy wymaga. Cztery lata teologii ledwie na to wystarczyć mogą, aby Wam w krótkości niezbędnych udzielić wiadomości. Wszystko czego Was ucza, jest potrzebne, albo bardzo pożyteczne. Przy dzisiejszym postępie w naukach świeckich, nie wystarcza ladajaka nauka teologii. I chłópek pragnie dziś oświecić się i zbudować z kazania, ze spowiedzi: oświeceńsi więcęć żądają. A dla wszystkich trzeba się stać wszystkim, aby wszystkich Panu Jezusowi pozyskać. Korzystajcie przeto Najmilsi! z czasu krótko wymierzonego, abyście sobie jak najwięcęć materyałów do przyszłej budowy duchownej przygotowali. Stańcie się jako pszczoła, co po różnych kwiatach miód zbiera: jako mrówka, co z daleka żywność znosi. Kaźden dzień niechaj Wam wiadomości przysporzy, a kaźdą godzinę zaniedbałą lub źle użytą za uszczerbek w zysku duchownym i za przewinienie przeciw powaławaniu Waszemu poczytujcie. Ale z nauką łączcie poboźność, tę prawdziwą umiejętność Świętych. „Poboźność — według Apostoła — do wszystkiego jest pożyteczna, mając obietnicę żywota, który teraz jest i przyszłego.“ hh) Ona zatrzymuje w bojaźni bożej, prowadzi do doskonałości, zaleca Bogu i ludziom. Bez niej daremna praca, różna nadzieja, niepożyteczna nauka, bo podobna do światła księżycowego, co świeci, a nie grzeje. „Umiejętność — mówi Apostoł — nadyma, miłość buduje“ ii) na które słowa tak Ś. Bernard pisze: „Umiejętność bez miłości nadyma, miłość bez umiejętności błądzi, umiejętność z miłością buduje.“ Ćwiczcie się przeto Synowie moi! w poboźności, i przywykajcie do modlitwy, do rozmyśławania, do słuchawania codziennie Mszy Ś. do czytawania pisma świętego, do częstego przyjmowawania Sakramentów świętych, do samotności, do postów, do umartwiewawania ciała, do dziennego porządku, abyście sobie przyswajając obyczaje Świętych, za łaską bożą przyswoili sobie z czasem ich cnoty, a wyćwiczeni w sprawiedliwości, jako mężowie według serca bożego, godnemi się stali postawienia w kościele bożym na stopień kapłaństwa.

Przyjmijcie Najmilsi Bracia i Synowie moi! uprzejmém i wdzięczném sercem te ostatnie upomnienia Ojca Waszego w Chrystusie. Chrystus Pan powoławuje mnie do innej winnicy swojej: idę za głosem jego, ale odchodząc biorę z sobą drogą pamięć na Was, która i w oddawieniu nie wygaśnie w mém sercu, dopóki żyw będę. I w oddawieniu codziennie przy najświętszej ofierze modlić się za Was będę, równie jak za terażniejsze owieczki moje. Lecz i Was usilnie proszę, abyście się wzajemnie za mnie modlili, bo tém liczniejszych i gorętszych potrzebuję modlitw, im większą na mnie Pan Jezus w starości mojej włożył odpowiedzialność. Na przełożęństwie trudno się ustrzedz ustérków pomimo najlepszej chęci: a ja takbym rad Was opuścić, aby do mnie nikt żalu w sercu nie nosił. Jeźelim więc kiedy kogo z pomiędzy Was, zwłaszcza którego kapłana, sposobem mojego postępowawania bądź w sądzie bądź w obcowawaniu mimowolnie zasmucił: przebaczcie mi dla miłości Pana Chrystusowej ułomność ludzką, i proście, iżby mi i On przebaczył.

Dziękuję Wam najmilsi Synowie moi! za wasze posłuszeństwo, szacunek i przychylność, którąście mi za dni pastérzowawania mojego okazywali: niech Wam Bóg sowicie nadgrodzi w tym i w przyszłym żywocie, coście osobie mojej dla czci urzędu apostolskiego, który piastuję, kiedykolwiek wyświadczyli. Dziękuję Wam, Wielebni Bracia Kapłani! iż-

hh) I. Tim. IV, 8. ii) I. Kor. VIII, 1.

ście moje rozkazy, upomnienia i rady z synowską uległością przyjmowali, we mnie Waszego Biskupa poważali, pracą swoją mnie wspomagali, za mnie się modlili, a moje przywiązanie i troskliwość przywiązaniem i zaufaniem odpłacali. Dziękuję szczególnie Wam, Wielebni Dziekani! iżeście dla bratniej miłości pracy i trudów, wydatków i trosków nie szczędzili; i Wam, Wielebni Professorowie! iżeście poruczonej Wam młodzieży nauk bożych z pilnością i gorliwością, w duchu katolickim udzielali, i Wam, Wielebni Przełożeni Seminarium! iżeście Kandydatów do stanu duchownego z rostopnością i miłością, w duchu Kościoła wychowywali. Ale przed wszystkimi Wam, Przewielebni Kanonicy! najczulsze składam podziękowanie, bo Wam więcej, niż innym obowiązany jestem. Wyście mnie Waszą świętą radą ciągle wspierali, Wyście mi Waszą niezmordowaną pracą w rządach Dyecezyi pomoc dawali, Wyście w ciérpkich dla mnie chwilach czuły udział brali, a przywiązaniem Waszém i wdzięczném towarzystwém troski urzędu pastérskiego słodzili. Niech Bóg w dobroci swojej, Wam i wszystkim Braciom Kapłanom zapłaci, coście dla mnie czynili, a niech w dzień sądu odda miłosierdzie za miłość!

A teraz oddaję Was wszystkich, Najmilsi Bracia i Synowie moi! łasce i miłosierdziu Pana naszego Jezusa Chrystusa, i przemożnej opiece niepokalanie poczętej Bogarodzicy, najświętszej Panny Maryi, najśłodziej matki naszej i ucieczki grzeszników. Niech Wam Bóg błogosławi po wszystkie dni żywota Waszego, a miłosierdzia swojego niech od Was nie bierze: niech zetrze szatana pod nogami Waszemi, a strzeże Was od wszelkiego grzechu: „niech was w Duchu Świętym poświęci we wszystkiém, aby dusza i ciało wasze bez skargi na przyjście Pana naszego Jezusa Chrystusa zachowane było.“ kk) A gdy Wam kiedyś dzwony odwołanie moje na straszny sąd boski ogłoszą: westchnijcie do Boga, aby dla krwi swojej był miłościw grzesznej duszy mojej, i zawołajcie: „Wieczny odpoczynek racz mu dać Panie!“

List ten pastérski ma być czytany z ambony podczas nabożeństwa w pierwszą Niedzielę po otrzymaniu jego.

Łaska Pana Naszego Jezusa Chrystusa niech zostaje z Wami. Amen.

Dano w Przemyślu dnia 30. Sierpnia 1860.

**Franciszek Ksawery,
Arcybiskup.**

---

kk) I. Tep. V, 23.

FRANCISZEK KSAWERY WIERZCHLEYSKI,

Z BOŻEJ I STOLICY APOSTOLSKIEJ ŁASKI ARCYBISKUP I METROPOLITA LWOWSKI,
OBRZĄDKU ŁACIŃSKIEGO,

JÓZEF ALOIZY PUKALSKI,

Z BOŻEJ I STOLICY APOSTOLSKIEJ ŁASKI BISKUP TARNOWSKI,
KOMMANDOR ORDERU FRANCISZKA JÓZEFA, —

ADAM JASIŃSKI,

Z BOŻEJ I STOLICY APOSTOLSKIEJ ŁASKI BISKUP PRZEMYSKI,
OBRZĄDKU ŁACIŃSKIEGO.

---

*Wielebnemu Duchowieństwu i Wszystkim Wiernym Swych Diecezji, pozdrowienie
i błogosławieństwo w Panu!*

Wśród ciężkich utrapień, jakie z niedościgłych wyroków Opatrzności, nawiedzają teraz cały kościół święty katolicki i smutkiem napełniają ojcowskie serce Ojca Ś. Piusa IX. i wszystkich wiernych, Bóg w miłosierdziu swoim nieprzebranem, raczył jawnie okazać nieustającą Swą nad kościołem Swoim opiekę, i niewymowną pociechą pokrzepić stroskane umysły.

Znaczna bowiem część pierwotnie katolickiego, lecz później w odszczepieństwo popadłego Narodu Bułgarskiego, wielkiem sercem powzięła, i mężnie wykonała zamiar powrócenia na łono Ś. kościoła katolickiego.

Nie zważając na liczne trudności i przeszkody, jakie zwyciężyć, na straty, które ponieść musieli, poszli oni za głosem Pana, wzywającego ich do Swej owczarni — odprysnęli się błędów Schizmy, przyjęli unią z Świętym Rzymskim Kościołem, i ochotnie powrócili do posłuszeństwa ku Następcy Ś. Piotra Apostoła, i Zastępcy Chrystusa Pana na ziemi, a powszechnemu Ojcu naszemu Papieżowi Piusowi IX.

A jeżeli cały kościół katolicki raduje się, i dzięki składa Panu, że zbłąkanym Braciom światło prawdziwej wiary ukazał, toć szczególnie narody sławiańskie, a mianowicie my, mamy osobliwy powód radości z nawrócenia narodu pobratymczego, z którym teraz podwójny węzeł, wiary i pochodzenia nas łączy — a to tem więcej, ile że ważne i święte to dzieło za czynnem współdziałaniem rodaków naszych szczęśliwie dokonaniem zostało.

Dziwne zaiste, i niezbadane są sądy Boże, a miłosierdzie jego bez miary. Właśnie teraz, kiedy kościół święty najcięższe odbiera rany z rąk własnych swych dzieci, których ta Święta Matka mlekiem swém wykarmiła i wypielęgnowała, w czasie, w którym ludzie nazywający się katolikami, najsrożej ranią serce wspólnego ojca naszego, Piusa IX. — naród zostający dotąd w ciemnościach i cieniach śmierci tłumnie bieży i wprasza się na łono tej Matki zhańbionej od swoich, opuszczonej od możnych, pokrzywdzonej od własnych dzieci, jakoby dla nagrodzenia tych krzywd, jakoby, na dowód, że opatrność nie przestaje czuwać nad kościołem swoim wtedy nawet, kiedy ciężkie nań dopuszcza doświadczenia, — jakoby na pokrzepienie zwątpionych umysłów — jakoby na ożywienie przekonania, że chociaż burze i wiatry łódką Piotrową miotają, jednak sternik jej boski czuwa, i zatonać nie dozwoli.

I jeżeli podziwiamy onego dobrego łotra, który na krzyżu przybitego Chrystusa Pana, opuszczonego od własnych swych uczniów, zhańbionego i umęczonego, wyznał swym Bogiem — toć zaprawdę słać i podziwiać nam należy wyznanie tych braci naszych, którzy wyznali kościół Matką swoją, wtedy, kiedy blask jej świetności przed światem zamglony, kiedy kościół poniżony, strapiony, i w ciężkim ucisku jest pogrążony.

Dzięki więc czynmy, Najmilsi, Panu, który zbłąkanych braci naszych na powrót sprowadził do Swej owczarni, dzięki czynmy, że Ojca Ś. i nas wszystkich tak pocieszył, a wiarę i ufność w opiekę swoją tak dziwnym sposobem pokrzepił i orzeźwił. Módlmy się także, aby im Pan dał łaskę stałości i wytrwałości a hojnie im wynagrodził ofiary, tak mężném sercem poniesione — tym zaś, którzy jeszcze w błędach Schizmy uwikłani pozostali, podobną łaskę nawrócenia miłościwie wyświadczyć raczył.

Lecz nie zapominajmy także i na to, Najmilsi, że naród bułgarski jest ubogi, i pod rządem Mahometańskim zostaje — pomnijmy że ci bracia nasi, którzy na łono kościoła powrócili, znaczne też straty ponieśli — że zostają jeszcze bez własnych kościołów, bez narzędzi liturgicznych, bez sprzętów kościelnych, słowem bez rzeczy, do odprawiania nabożeństwa potrzebnych. Ojciec Ś. Pius IX, jakkolwiek teraz ogołocony z dochodów, które przedtém wpływały z krajów teraz Mu wydartych, jakkolwiek sam ofiarami od wiernych zasilany, i pozbawiony możności niesienia im pomocy z taką hojnością, z jaką by wspinał się i ojcowskie serce Jego pragnęło, sam ubogi, im ubogim przestał zasiłek pieniężny. W innych krajach katolickich wierni spieszą z datkami — Podajmyż i my bratnią im rękę, ofiarujmy pomoc na jaką nas stanie — a składając datki według sił naszych, okażmy czynem, że ich całym sercem miłujemy w Chrystusie Panu jako współbraci naszych.

Temi uczuciami powodowani postanowiliśmy i polecamy co następuje:

1. W pierwszą Niedzielę lub Święto po odebraniu niniejszego pisma, Wielebni księża Plebani i Rządcy kościołów, odczytają je wiernym z ambon, i zapowiedzą dziękczynne nabożeństwo, a oraz i składkę w następną niedzielę lub święto odbyć się mające.

2. W Niedzielę lub Święto tak zapowiedziane, odprawi się Summa z wystawieniem Przenajświętszego Sakramentu w Monstrancyi, z dodaniem we Mszy Śtej kolekty *in gratiarum actionem*.

Po Mszy zaś i po supplikacyach odśpiewa się *Te Deum*, z dodaniem wierszu: *•Benedicamus Patrem et Filium•* i modlitwy *•Deus cujus misericordiae non est numerus•*

Prócz tego, po stosownej przemowie zajmą się WW. XX. Rządcy kościołów zbieraniem składek w kościele — którą potem przez swych XX. Dziekanów odeszłą do właściwych konsystorzów — z kąd na miejsce przeznaczenia odesłane zostaną.

Łaska i Błogosławieństwo Pana naszego Jezusa Chrystusa niech będzie z Wami Wszystkiemi. Amen.

Dan we Lwowie, w dzień Ś. Marka Ewanielisty 25 kwietnia 1861.

FRANCISZEK KSAWERY

Arcybiskup Lwowski m. p.

JÓZEF ALOIZY

Biskup Tarnowski. m. p.

ADAM

Biskup Przemycki. m. p.

